

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van toegangsdreef met zomereiken en twee welkomstlinden, zogenaamd 'Bisschopsdreef' in Brugge (Sint-Kruis)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1, laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het ministerieel besluit van 11 april 2016 tot voorlopige bescherming als monument van toegangsdreef met zomereiken en twee welkomstlinden, zogenaamd 'Bisschopsdreef' in Brugge (Sint-Kruis);

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 23 mei 2016 tot en met 21 juni 2016 en waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op de bezwaren van de zakelijkrechthouders waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de toegangsdreef met zomereiken en twee welkomstlinden, zogenaamd 'Bisschopsdreef' aantoonst;

Overwegende dat de toegangsdreef met zomereiken en twee welkomstlinden, zogenaamd 'Bisschopsdreef' als monument wetenschappelijke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd: De dubbele toegangsdreef is een gaaf voorbeeld van een meer dan 150 jaar oude en nog zeer volledige eikendreef bestaande uit vrij zeldzaam autochtoon genetisch materiaal van zomereik en daarmee een zuivere vertegenwoordiger van één soort. De twee welkomstlinden zijn oude en relatief zeldzame Hollandse linden met een leeftijd van meer dan 190 jaar;

Overwegende dat de toegangsdreef met zomereiken en twee welkomstlinden, zogenaamd 'Bisschopsdreef' als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd: De dubbele eikendreef bezit een historische eenheid met een burgerlijk bouwkundig element vermits zij vanaf het kasteeldomein Rooigem georiënteerd is op de Brugse Belforttoren. Ze werd oorspronkelijk in 1762 als dubbele of als driedubbele toegangsdreef aangelegd door bisschop Jan Robert Caïmo (1711-1775) en heeft sinds lang een gedeeltelijk publiek gebruik gekend. De huidige benaming Bisschopsdreef, verwijzend naar de oorsprong van de dreef, is in 1948 terug ingevoerd. Het huidige bomenbestand bestaat overwegend uit omstreeks 1860 heraanplantte dreefbomen van een eerste generatiewisseling. Aan de toegang van de dreef (zijde Polderstraat) zijn omstreeks 1823 twee welkomstlinden geplant;

Overwegende dat de toegangsdreef met zomereiken en twee welkomstlinden, zogenaamd 'Bisschopsdreef' als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd: De dreef bewaart in de twee resterende dubbele plantrijen een oorspronkelijk quinconce- of

dobbelsteenverband. Ze vormt hiermee een onderdeel van een (tuin-)architecturaal concept. Aan de toegang van de dreef (zijde Polderstraat) zijn twee welkomstlinden aangeplant, aan beide zijden geflankeerd door een afsluiting van natuurstenen paaltjes verbonden door kettingen, waarvan één afsluitpaal 1763 is gedateerd. De bovenafwerking van de paaltjes, telkens met ingekeepte naden, verwijst hoogstwaarschijnlijk naar de vorm van kardinaalshoeden of bisschopsmutsen,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument:

Toegangsdreef met zomereiken (*Quercus robur*) en twee welkomstlinden (*Tilia x europaea*), Bisschopsdreef, Polderstraat, De Paallanden en Gemeneweideweg-Noord zonder nummer, zogenaamd 'Bisschopsdreef', met inbegrip van een strook van 7,50 m van de aanpalende percelen langsheen de Bisschopsdreef in Brugge (Sint-Kruis), bekend ten kadaster Brugge 18de afdeling, sectie C, perceelnummers 146K (deel), 146P (deel), 146R (deel), 146S (deel), 146T (deel), 148F3 (deel), 148G3 (deel), 156A8 (deel), 156B8 (deel), 156C8 (deel), 156D8 (deel), 156E6 (deel), 156F7 (deel), 156H7 (deel), 156M7 (deel), 156N7 (deel), 158B4 (deel), 158D4 (deel), 158E4 (deel), 158N3 (deel), 158P3 (deel), 158V3 (deel), 158W3 (deel), 160E4 (deel), 160F4 (deel), 160H4 (deel), 160H6 (deel), 160P4 (deel), 160V5 (deel), 160W5 (deel), 160X5 (deel), 161A3 (deel), 161V2 (deel), 161W2 (deel), 161Z2 (deel), 166C (deel), 166D (deel), 166E (deel), 167G (deel), 167H (deel), 167K (deel), 167M (deel), 181K (deel), 181X (deel), 182A2 (deel), 182D (deel), 197F (deel), 197G (deel), 197H (deel) en deel uitmakend van het openbaar domein.

De definitieve beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. §1. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° wetenschappelijke waarde;
- 2° historische waarde;
- 3° architecturale waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

- 1° de dubbele toegangsdreef tot het oude domein Rooigem, in 1720 door de Brugse bisschoppen verworven en uitgebouwd tot luxueus buitenverblijf, werd in 1762 aangelegd door bisschop Jan Robert Caïmo (1711-1775) en heeft sinds die tijd een gedeeltelijk publiek gebruik gekend. De huidige benaming Bisschopsdreef, verwijzend naar de oorsprong van de dreef, is in 1948 terug ingevoerd;
- 2° de kaarsrechte dreef was vanaf het kasteel Rooigem georiënteerd op de Brugse belforttoren op de markt van Brugge. De dreefstructuur bleef bewaard nadat het domein Rooigem overging in adellijke eigendom, en ook later –vanaf de jaren 1980- als openbaar domein;
- 3° de dreef, aangeplant volgens een quinconce- of dobbelsteenverband, behoudt momenteel nog twee dubbele plantrijen met circa 264 oudere bomen, waarvan een meerderheid aangeplant is omstreeks 1860. De afstand tussen de plantrijen bedraagt 8 m, de plantafstand in de rijen bedraagt 9,5 tot 10 m;
- 4° aan de toegang van de dreef (zijde Polderstraat) zijn twee welkomstlinden aangeplant, die dateren van circa 1823. Aan weerszijden van deze toegang staan natuurstenen afsluitpaaltjes verbonden door kettingen. De bovenafwerking van de paaltjes, telkens

met ingekeepte naden, verwijst hoogstwaarschijnlijk naar de vorm van kardinaalshoeden of bisschopsmutsen. Eén afsluitpaal is 1763 gedateerd;

- 5° de Bisschopsdreef is tot op vandaag en ondanks de dichte, residentiële verkaveling rondom, opvallend herkenbaar gebleven als een monumentale toegangsdreef;
- 6° het voor bescherming voorgestelde tracé van de dubbele toegangsdreef met de aansluitende wegsegmenten van Polderstraat en Gemenewideweg-Noord heeft een lengte van circa 750 m, de huidige breedte bedraagt 30 m. Het centrale deel van de dreef is verhard met asfalt in een breedte van 5 m. Plaatselijk zijn opritten tot villapercelen aanwezig. Deze wegverhardingen hebben geen erfgoedwaarde;
- 7° de omvangrijkste zomereik, vanaf de Gemenewideweg-Noord op de 7de plantpositie in de zuidelijke binnenrij, heeft een stamomtrek van 3,32 m op een hoogte van 1,50 m (2015). Gemiddelde stamomtrekken van de oudere exemplaren situeren zich rond de 2 m, terwijl ook jongere, ingeboete exemplaren zijn opgemeten met een stamomtrek van 0,7 m, telkens op een hoogte van 1,50 m. De gemiddelde totale hoogte van de oudste dreefbomen bedraagt circa 20 tot 25 m, de hoogte van de takvrije stam is gemiddeld 6 tot 8 m. De gemiddelde diameter van de boomkruinen van de eerste generatie bedraagt 10 tot 14 m (2015);
- 8° de opgaande Hollandse linden halen stamomtrekken van 2,64 m en 2,27 m op een hoogte van 1,50 m (2011). De totale hoogte bedraagt circa 14 m, de hoogte van de takvrije stammen bedraagt circa 6 m. De kroondiameters zijn beperkt tot circa 8 m.

Art.3. §1. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° het dreefprofiel van de Bisschopsdreef dient ongewijzigd behouden te blijven. Verbredingen van de bestaande wegverhardingen zijn niet toegelaten. In de onverharde dreefgedeelten dient elke vorm van parkeerdruk tegengegaan te worden om de groeiplaatscondities van de dreefbomen optimaal te houden. Opritten tot villapercelen dienen in sobere, uniforme materialen aangelegd of heraanlegd te worden. De positie van deze toegangen dient rekening te houden met de bestaande plantposities, waarbij steeds voldoende afstand (minimaal 1 m) wordt behouden tussen de verharding en de standplaats van de bomen. Het aanbrengen van reflectoren op bomen is niet toegelaten;
- 2° de zomereiken dienen als opgaande bomen te worden beheerd. De Hollandse linden kunnen ofwel als opgaande boom beheerd worden ofwel als gekandelaarde boom. Indien voor de welkomstbomen geopteerd wordt voor een kunstmatige snoeivorm, wordt periodiek (bijvoorbeeld 6-jaarlijks) voorzien in het kandelaren tot op de laatst afgezette basis van de gesteltak;
- 3° regelmatig dienen ziekten en beschadigingen aan de dreefbomen en welkomstbomen opgevolgd te worden, waarbij op geschikte tijdstippen eventuele boomverzorgingsmaatregelen (bijvoorbeeld wondbehandeling, verwijdering van dood kroonhout, kroonverankering of andere) worden genomen;
- 4° de dreefzate kan verder onderworpen worden aan een regelmatig maaibeheer. Een nauwgezet gazonbeheer is aanvaardbaar, maar een extensiever maaieregime is eveneens een optie, op voorwaarde dat het maaisel steeds verwijderd wordt. Bij elk maaibeheer dienen ook voldoende voorzorgen genomen te worden om maaischade aan de stambasis te vermijden;
- 5° de afsluiting met natuurstenen palen dient omzichtig behouden te blijven. De afsluitpalen dienen regelmatig gereinigd te worden en de kettingen dienen periodiek behandeld te worden met roestwerende verf;
- 6° bij het bereiken van een kaprijpe toestand van de opgaande zomereiken, waarbij een uitvalspercentage van meer dan 40 procent van de huidige bomenrij wordt bereikt, kan overgegaan worden tot een integrale vervanging. Het aanpassen van opritten en het eventueel (her)aanleggen van nutsleidingen dient maximaal afgestemd te worden op het vervangtijdstip van de dreef. In voorkomend geval wordt overgegaan tot een vervanging met zomereik (*Quercus robur*) van erkende, streekeigen herkomst, volgens een vergelijkbare plantpositie in quinconce- of dobbelsteenverband. Het plantsoen hiervoor dient gelijkjarig en gelijkvormig te zijn, met op eindknop geselecteerde dreefbomen. In overleg met de aanpalende eigenaars dient gelijktijdig voorzien te worden in voldoende lichtrijke condities om de dreefbomen vrij en dominant te laten uitgroeien. Het

terugdringen en eventueel verwijderen van concurrerende bomen of heestermassieven in de tuinzones palend aan de dreef dient eveneens voorwerp uit te maken van het voorafgaand overleg. In de eerste jaren na heraanplant wordt voorzien in het inboeten van eventueel voortijdig afgestorven exemplaren. Voor de heraanplant dreefbomen wordt terugkerende jeugd- en begeleidingssnoei voorzien. Op gepaste tijdstippen worden steunstokken en boombindsels verwijderd;

- 7° na afsterven kunnen de bestaande welkomstbomen gerooid worden en op dezelfde plantlocatie vervangen worden door nieuw aangeplante Hollandse linden (*Tilia x europaea*). Het plantsoen hiervoor dient gelijkjarig en gelijkvormig te zijn.

In geval van conditie- of vitaliteitsverlies van de opgaande zomereiken en Hollandse linden moet er een expertiseverslag worden opgesteld door een deskundige boomverzorger, en moeten de daarin vervatte maatregelen worden uitgevoerd. Deze werken mogen niet worden aangevat zonder een toelating van het agentschap Onroerend Erfgoed of, zoals vermeld in artikel 6.4.4, §1, eerste lid, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, van de erkende onroerenderfgoedgemeente.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het plaatsen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van tijdelijke publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m², aan te brengen;
- 3° het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
- 4° het plaatsen of wijzigen van afsluitingen, met uitzondering van gladde schrikdraad en prikkeldraad met houten, ontschorste smalle palen, ten behoeve van veekering;
- 5° het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
- 6° elke reliëfwijziging van de bodem, wijziging van het hydrografisch netwerk of werk dat impact kan hebben op het grondwaterpeil;
- 7° het vellen of beschadigen van bomen en struiken, met uitzondering voor dode bomen, en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm van de bomen en de struiken tot gevolg kan hebben;
- 8° het aanleggen of wijzigen van verharding of het uitbreiden van bestaande verhardingen;
- 9° het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
- 10° het fundamenteel en structureel wijzigen van de aanleg van historische tuinen en parken en begraafplaatsen;
- 11° het organiseren van grote activiteiten, die het normaal gebruik van het beschermd onroerend erfgoed overstijgen;
- 12° het gebruiken van chemische verdelgingsmiddelen, groeiremmers, groeistimulatoren, hormonale behandelingen, thermische onkruidverdelgers of andere verdelgingsmiddelen;
- 13° het achterlaten van slib;
- 14° het gebruik van bestrijdingsmiddelen op grasland en wegbermen, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van distels en brandnetels.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel, **27 JAN. 2017**

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of connected loops and a long horizontal stroke at the end.

Geert BOURGEOIS